

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Гургана Кирилова Дачева – СУ „Св. Кл. Охридски”,

за научните трудове и научните приноси

на гл.ас. д-р Елена Игоревна Меснянкина-Цонева ,

единствен кандидат в конкурса за доцент по 2.1. Филология (Славянски езици, Стилистика на руския език), обявен в ДВ, бр. 99 от 22.11.2024 г.

1. Данни за кандидата:

Елена Меснянкина завърва висшето си образование в СУ „Св. Климент Охридски” – специалност руска филология, през 2002 г. с профил учител по руски език и литература и профил преводач. През 2005 г. завършва и МП „Език. Култура. Превод“ в СУ „Св.Климент Охридски“. От 2010 г. до 2015 г. е докторант по стилистика на руския език във Факултета по славянски филологии на СУ. В периода 2009-2019 г. е хоноруван преподавател по руски език в НБУ, УниБит и СУ. От февруари 2020 г. е главен асистент в Катедрата по руски език на ФСлФ. От същата година до днес Елена Меснянкина води лекции по стилистика на руския език; стилистика на превода; култура на речта, езикът и стилът на интернет; води семинарни занятия по практически руски език и работи с чуждестранни студенти.

Прави впечатление, че през годините (периода 2001-2024) Елена Меснянкина непрекъснато усъвършенства професионалната си квалификация и уменията си за преподаване, като участва в редица специализации, обучения и научноизследователски проекти в Москва и Истанбул.

Д-р Меснянкина е експерт по руски език и в МОН, член е ФС на ФСлФ, член е на „Дружеството на русистите в България“ и на „Българска национална мрежа на преподавателите по руски език и култура“.

Елена Меснянкина има участие в 12 национални и международни научни конференции с доклади в областта на стилистиката, лексикологията, лингвостилистичните особености на общуването в интернет.

2. Научни трудове:

А. Публикации общо за научноизследователската ѝ дейност - 2 **монографии**; 18 студии, статии и 12 доклада (от участие в регионални, национални и международни конференции), основно на български и руски език, участие в съставянето на речник; 2 превода.

Б. Публикации, представени за участие в конкурса за доцент - 2 **монографии**, 12 студии и статии в областта на стилистиката, лексикологията и общуването в интернет.

Монографията „Языковая игра в дискурсе неофициального Интернета“, Парадигма, София. 2024. 189 с. (хабилитационен труд) е с приносен характер, като основният принос на труда е акцентът върху параметрите на езиковата игра в неофициалния дискурс на интернет. Показани са както специфичните, така и универсалните граници на явленията. Емпиричният материал включва повече от 600 микротекста (230 използвани в монографията), създадени от анонимни автори. Анализът им се осъществява чрез наблюдения върху лексикално-семантичния и граматичния характер на игровата трансформация, жанровата принадлежност на текста, целите и намеренията на субектите във виртуалната речева интеракция, наличието на екстралингвистични компоненти в структурата на текста. Специален акцент се поставя на социокултурните и психологическите фактори, оказващи влияние върху игровия комуникативен акт.

Хабилитационният труд, на който ще отделя по-голямо внимание поради неговата актуалност и значимост, се състои от увод, три глави и заключение.

В увода Елена Меснянкина определя обекта и предмета на изследването – съответно езиковата игра в интернет и езиковите и надезиковите механизми за създаването ѝ. По-късно в изложението те се анализират паралелно със стилистичните функции на игровите трансформи (игреми) и се доказва първостепенната им роля в разглежданите образци.

В първа глава, която е теоретична, се описват особеностите на интернет като информационно пространство и място за неформално общуване и развлечение. Посочват се конструктивните характеристики на виртуалните текстове като основна форма на реализация на виртуалната комуникация. Вниманието на авторката е фокусирано и върху лингвокреативността и лингвокреативния профил на мрежовия

човек като уникална възможност той да идентифицира оригиналния си, но анонимен виртуален образ, да разкрие себе си, отстоявайки позициите и мнението си. Приносно в тази глава е разработването на понятийно-терминологичния апарат на изследването, свързан с диференцирането на съществуващите подходи към определението на ЕИ с оглед на забавлението и смеха – важни компоненти на съвременната интернет култура. Приносен момент е и фокусирането върху общите лингвистични и стилистични особености на виртуалната ЕИ, която е разгледана на фонетично, графично, ортографично, словообразователно и граматично ниво. Задълбочени и сериозни са и разсъжденията на авторката за допустимостта на нарушаването на езиковите и стилистичните норми на руския език с развлекателна цел, употребата на нецензурна лексика в интернет и възможните последици от това, като дигиталните хибридни развлекателни жанрове се представят чрез опозицията задълбочен – незадълбочен вид комуникация.

Във втора глава са представени типичните лингвостилистични и социокултурни особености на отделните дигитални развлекателни жанрове. В описанието на семантичния състав на езиковите трансформи се фиксират компонентите на техния информативен корпус. Приносен момент тук е авторското разбиране на понятието „дигитален жанр“, базирано върху традиционните теории на жанровете и видовете, и на явлението креолизация със специфичните за хипертекстовото пространство на интернет особености. Приносна е и предложената класификация на отделните визуални стилове на креолизация на кратките текстове. За пръв път се разглежда новото за руското интернет пространство явление @SlovoDna като жанр, стъпващ на многофункционалното богатство на псевдоетимологичните трансформации, което представлява важен приносен момент и е твърде интересно от изследователска гледна точка. Авторката прави извода, че целта им е не само реализацията на хедонистичната и експресивната функции на текста, но и различният поглед към описаната житейска ситуация, което води до обвързване на ЕИ с езиковата картина на света.

Трета глава се занимава с анализ на случаите на полисемантични, омонимни и паронимни лексикално-семантични преобразувания на езиковите единици, както и на използването на тези похвати за оригинална трансформация на пословици, поговорки, прецедентни текстове, крилати фрази. Сред изводите, свързани с ЕИ в интернет, се нареждат редица особености в употребата ѝ в сравнение с други, добре изучени дискурси: възможността за замяна на линейното вербално съдържание с нелинейно

(рисунки, снимки); предпочитанията на авторите към обиграване на ономастични реалии; широката употреба на имплицитни и експлицитни параномази, които стилистично се „сблъскват“ както в рамките на руския език, така и благодарение на приликата си с лексеми от други езици и др. За мен тази глава представлява най-голям интерес, тъй като може да се свърже и с другата монография на Елена Меснянкина за каламбурите, където трансформациите и техните вариации са особено продуктивни и значими в полето на лингвистиката като цяло.

В заключението са обобщени основните резултати от изследването, а именно: езиковата игра е водещ инструмент в създаването на анализирания жанрове, а универсалният характер на интелектуално-познавателните процеси при шифрирането и дешифрирането на комичното в дискурса на неофициалната интернет комуникация определя на хумора собствено основно място сред важните ѝ дискурсивни практики.

Монографията представя Елена Меснянкина в изключително сериозна изследователска светлина, показва нейните способности задълбочено да анализира и систематизира както практическа, така и теоретична информация.

Статиите, представени за конкурса, са 12, както и 1 студия, написана в съавторство. Десет от статиите са в полето на стилистиката и разновидностите на езиковата игра в публицистическия стил и дискурса на неформалната интернет комуникация, две са посветени на лексикално-семантични категории и една изследва дидактичния потенциал на тенденциозните нормативни нарушения в забавните микротекстове, който може да бъде използван с методична цел за обучение на студенти русисти в чуждоезикова среда. Статиите представят изследователския потенциал на Елена Меснянкина в развитие и подсказват появата на двете монографии впоследствие.

3. Приноси

Научните приноси са групирани в тематични области въз основа на представените за конкурса публикации. Елена Меснянкина е определила прецизно и професионално своите приноси в различните тематични групи, като за мен особено важни са:

1.1. За пръв път в съпоставителен план се изследва един недостатъчно проучен езиковедски обект – каламбурът. Той се разглежда като активен стилистичен похват в руския и българския периодичен печат. Разкриват се нови факти и закономерности,

свързани с публицистичния стил и езика на пресата в началото на 21 век. Предлага се новаторски комплексен подход при анализа на играта с думи въз основа на интеграцията на различни науки (лингвистика, психология, социология, културология).

1.2. Представените класификации на каламбура предлагат оригинален модел за изследването му в пресата като продуктивен експресивен похват. Моделът дава възможност типовете каламбур да бъдат обособени както в съответствие с езиковия, така и със семантичния и стилистичния им начин на създаване. Предложената методика има универсален характер и може да бъде използвана за проучване на феномена в художествени текстове, в разговорната реч и др.

4. Цитирания

От справката с цитиранията на Елена Меснянкина се вижда, че общо **библиографските цитирания са 15**, общо **индексираните публикации са 10**. Това показва, че авторката се ползва с професионален авторитет в научните среди, а изследванията ѝ са познати и се използват от колегите ѝ. Трябва да отчетем и факта, че по мнението на студентите Елена Меснянкина поднася интересни и практически насочени лекции, което няма как да открием сред библиографските цитирания, но е не по-малко важно.

Заклучение

Представените материали и научните публикации на Елена Меснянкина отговарят на изискванията на ЗРАСРБ, на Правилника за прилагането му и на Правилника на СУ „Св. Климент Охридски“.

Идеите и научните приноси, реализирани в публикациите на Елена Меснянкина, единствен кандидат в конкурса за доцент по 2.1. Филология (Славянски езици, Стилистика на руския език), ДВ, бр. 99 от 22.11.2024 г., сериозните ѝ научни и професионални качества, ми дават основание убедено да гласувам положително за избора на Елена Меснянкина в конкурса за доцент и смятам, че ще защити достойно както своя професионализъм, така и научния авторитет на Катедрата по руски език, на Факултета по славянски филологии и на СУ „Св.Кл.Охридски“.